

In ons vorig nummer beschreef kd. Abraham Ruiz de inhoud van het archief van de Socialistische Gemeenschappelijke Actie van Geraardsbergen; De auteur, gewestelijk secretaris van de Algemene Centrale en auteurs van twee boeken over de geschiedenis van het socialisme te Geraardsbergen, komt in de volgende bijdrage terug op de historische achtergronden van de verschillende vragen die in zijn eerste artikel opgeworpen werden.

2. SOCIALISTISCHE GESCHIEDENIS TE GERAARDSBERGEN : EEN POGING TOT OPHELDERING ?

Inleiding

Naar alle waarschijnlijkheid heeft het berekend en taai sigarenmakersverbond samen met de andere voorlopers van de socialistische organisaties in de zich organiserende vakbeweging en in de uitbouw van het socialisme te Geraardsbergen een belangrijke rol gespeeld.

Wij schrijven februari 1871

De sigarenmakers van Antwerpen hebben reeds in februari 1871 het plan opgevat om de bonden van Brussel, Geraardsbergen en Gent in een federatie samen te brengen (zie Albert Van Laar : Geschiedenis van de Arbeidersbeweging te Antwerpen, blz.320). Hieruit volgt dat er in 1871 in Geraardsbergen al een sigarenmakersbond bestaat. Meer dan waarschijnlijk bestaan er reeds kontakten met andere bonden.

Wij schrijven oktober 1872

In oktober 1872 leggen de sigarenmakers van Geraardsbergen het werk neer voor loonsverhoging. Ze worden hierbij geholpen door het I.W.V. (Internationaal Werkliedenverbond) en de Belgische Bond der Sigarenmakers van Brussel, Gent en Charleroi (zie Denise De Weerdts : De Belgische Socialistische Arbeidersbeweging op zoek naar een eigen vorm 1872/1880, blz. 118).

"De Werker" van 2 november 1872 vermeldt.

"De sigarenmakers van Geraardsbergen hebben de arbeid gestaakt. Ze vragen loonsverhoging. De Belgische Bond der Sigaarmakers zal de werkstaking ondersteunen".

Zeer belangrijk om te noteren is het feit dat er op dat moment reeds zeer goede contacten met de andere bonden bestonden. De daadwerkelijke solidariteit levert hiervan het meest sprekende bewijs.

Het is onwaarschijnlijk dat er tussen oktober 1872 en de lente van 1879 geen contacten meer zouden geweest zijn.

Wij schrijven 30 maart 1879

Wij schrijven 30 maart 1879 en geven hier uit hoofde van de historische waarde ervan de vertaling uit het Frans van een politieverlag over een vergadering te Geraardsbergen, waaraan afgevaardigden van de 1ste Socialistische Internationale deelnamen. Deze vergadering werd ten huize van een zekere Vandenbosch gehouden. Over deze laatste hebben we tot op heden geen verdere gegevens kunnen vinden (zie 'Voor Allen' van 28 augustus 1981).

"Op zondag 30 maart 1879 ben ik naar Geraardsbergen gegaan samen met de internationalist Goetschalck en een ander, een baardeloze jonge man van 22 tot 24 jaar, Eduard genaamd, eveneens socialist.

Bij onze aankomst in de stad omstreeks 3 uur, begaven we ons naar een partikuliere woning in de Stationsstraat. Goetschalck scheen met de woning goed vertrouwd.

In een salon op het gelijkvloers worden we door een genaamde Vandenbosch, de voornaamste huurder, ontvangen en na enkele

minuten kwamen een drietal heren uit Geraardsbergen ons aan tafel vervoegen. Eén van de drie is een genaamde De Wilde, de tweede heette Paul, de naam van de derde hoorde ik niet vernoemen. We waren met 7 personen in het salon. Vandenbosch, die vrij welvarend lijkt, zegde ons dat de sectie Geraardsbergen jammer genoeg slechts 15 leden telt, maar dat het doortastende burgers waren !

Goetschalck heeft de "Comnufsing" van Geraardsbergen de raad gegeven al het mogelijke te doen om deze sectie te versterken en dat men daarom met meetings moest beginnen. "Huur een zaal" zei Goetschalck, "laat aanplakbiljetten maken, laat U opnemen in de schoot van de Internationale door U te wenden tot het Centraal Komitee te Antwerpen; dan zal ik komen met enkele goede redenaars en ik verzeker U dat ge een sterke afdeling zult hebben en goede burgers die zich in dienst zullen stellen van het socialisme".

We zijn tot 6u30 's avonds in vergadering gebleven in dit huis. Vandenbosch heeft Goetschalck beloofd dat hij zijn raadgevingen ter harte zou nemen en dat hij ernstig ging werken aan de vorming van een afdeling van de Internationale te Geraardsbergen".

Uit dit verslag, dat we als een betrouwbaar vertrekpunt kunnen beschouwen, kunnen we bepaalde zaken afleiden :

- als iedereen rond de tafel zit, bestaat de vergadering uit 7 personen. De in het verslag geciteerde Eduard is zeer waarschijnlijk niemand minder dan Edward Anseele. De vier anderen (Vandenbosch, De Wilde, Paul, voor de andere deelnemers werd geen naam opgegeven) zijn niet direct thuis te brengen.
- dat de genaamde Vandenbosch vrij welvarend lijkt is aannemelijk. In de socialistische beweging vinden we talrijke militanten terug die uit de burgerij afkomstig waren. Waarom zou de genoemde niet zo iemand kunnen geweest zijn ? Wel kan de bewering dat de "sectie" (van de Internationale) "slechts 15 leden telt" in vraag gesteld worden. Zeker als men weet dat de sigarenmakers in hun staking van 6.10.1879 door de bond van hun stielgenoten uit Antwerpen financieel

geholpen werden. Of slaat het getal van 15 leden, in het verslag "doortastende burgers" genoemd, enkel op de gekende leiders ?

- Volgens het verslag "scheen Goetschalck met de woning goed vertrouwd". Dit betekent dat de persoon in kwestie zich niet voor de eerste keer aan de bedoelde woning aanmeldde. In de arbeidersbeweging van Antwerpen kende men in die tijd zowel een Frans als een Constant Goetschalck. In ons geval mogen we geredelijk aannemen dat het om Constant Goetschalck gaat.

De vraag die we ons hierbij moeten stellen is hoe dikwijls en wanneer de Antwerpenaar in Geraardsbergen geweest is. Wat waren zijn bedoelingen en welke opdracht had hij meegekregen ?

Is er nooit een afspraak geweest in het kader van de wens die in 1871 al geformuleerd werd om de sigarenmakers uit de verschillende regio's (Antwerpen, Brussel, Gent en Geraardsbergen) samen te brengen in één federatie ?

Als Goetschalck zijn strijdgenoten van Geraardsbergen aanmoedigt en aanspoort tot daadwerkelijke actie door het aanbrennen van aanplakbrieven, het huren van zalen en het houden van meetings met bekwame sprekers, betekent dat dan dat Geraardsbergen op dat moment nog geen echte leiders of volksvertegenwoordigers had ??

De inhoud van de dagorde blijft evenwel duister. Is de bijeenkomst een voorbereiding van het "congres van Sinksen ? Wilde men de meeting van 27 juli voorbereiden of wilde men mekaar contacteren met het oog op de staking van de sigarenmakers van 6 oktober ?

Wij schrijven Sinksen 1879

Te Geraardsbergen vindt er een "congres" plaats. Een verslag hiervan is terug te vinden in de "Volkswil" van 8 juni 1879. Hieruit citeren we het volgende : "Gedurende de verlopen Sinksendagen is het zesmaandelijks Congres der Vlaamse Socialistische Partij ditmaal te Geraardsbergen gehouden".

Het verslag is een typisch voorbeeld van een 19de eeuwse verslaggeving. De propaganda-effecten zijn belangrijker dan het geven van volledig correcte aanduidingen. De vrees voor represailles zal hieraan niet vreemd geweest zijn.

"Jammer dat wij geen groter aantal nummers onzer bladen en brochures hadden meegenomen, want alles wat wij hadden werd met gretigheid gekocht en gelezen".

"Ja, het zij ter ere van hen gezegd (n.v.d.r. : de inwoners uit Geraardsbergen) die zelf ons hun huis als congresplaats kwamen aanbieden, en anderen die ons de gastvrijheid met ware belangeloosheid schonken".

Verder wordt er in het verslag ingegaan op de pogingen, die "in onze stad waar de papen volop de scepter zwaaien", ondernomen worden om de bijeenkomst onmogelijk te maken.

Hierbij wordt toegevoegd dat de openbare vergadering slechts op het laatste moment bekend gemaakt werd (n.v.d.r. de meeting zal hier bedoeld zijn), dat deze met aandacht gevolgd werd en met toejuichingen onderlijnd werd.

Tot slot volgt in het verslag nog een oproep om op een volgende manifestatie de vrees nog meer af te leggen en in grotere getale aanwezig te zijn om zich op die manier beter te kunnen organiseren en de rechtmatige eisen voor betere loonen en werkvoorwaarden kracht bij te zetten.

Bedoeld verslag laat ons zeker niet toe met zekerheid te zeggen - wie of welke verenigingen deelgenomen hebben aan het congres (wel kan gedeeltelijk aangenomen worden dat bepaalde leiders uit het Antwerpse (C. Goetschalck?) en het Gentse (Anseele?) op post waren).

- Wat betreft Geraardsbergen kunnen we op grond van wat er tijdens de staking 1872 gebeurde, aannemen dat de sigarenmakersbond op post moet geweest zijn.

Wij schrijven zondag 27 juni 1879

In Geraardsbergen wordt er in de vergaderzaal de "Glazen Wieg" gelegen in het Duivenstraatje (dicht bij de markt) een meeting georganiseerd. De "Glazen Wieg" is bij de kantwerkers goed gekend voor danspartijen en feestelijkheden. Spreker is Constant Goetschalck.

Hierover verschijnt in "De Volkswil" van 3 augustus 1879 een kort verslag, waaronder een uitnodiging volgt voor de eerstvolgende vergadering van zondag 3 augustus 1879. Het eindigt met de volgende woorden :

"Werklieden, gij die ons blad leest en met de inhoud instemt, werpt alle vrees, alle terughouding van kant, en wordt lid der Geraardsbergse vereniging".

Weinigen zijn op dit moment per fabriek, laat staan per (lokale) industrietak, verenigd. De plaatselijke voormannen worden door de sterkere broers aangemoedigd en geholpen om hieraan iets te doen.

Wij schrijven zondag 3 augustus 1879

Een week na de meeting van zondag 27 juli 1879 gaat er in de "Glazen Wieg" een nieuwe vergadering door.

Naast het onderhouden van contacten en het verzorgen van de propaganda is het vooral de bedoeling van deze vergadering nieuwe leden te werven.

Het wordt duidelijk dat de beweging stilaan een organisatorische onderbouw krijgt, die een doortastende klassenstrijd moet mogelijk maken.

Wij schrijven 6 oktober 1879

Op 6 oktober roepen de Geraardsbergse sigarenmakers een nieuwe staking uit. De voornaamste reden is dat heel wat vakbondsleden door de patroons omwille van hun lidmaatschap werden afgedankt. Voor de staking begon, betaalden de Antwerpse vakgenoten 28.011 fr. als ondersteuning, wat genoteerd werd in een bijzonder kasboek Geraardsbergen (zie A. Van Laar : De Geschiedenis der Arbeidersbeweging van Antwerpen en omliggende, blz. 318). Hierbij valt op te merken dat dit bedrag reeds vóór de staking begonnen is. . ter beschikking gesteld werd en dat hier zonder twijfel een gemeenschappelijk overleg en een gezamenlijk akkoord moet aan voorafgegaan zijn.

Daarbij mogen we ook niet vergeten dat voordien al in de staking van oktober 1872 de stakende arbeiders uit de tabakindustrie geholpen werden.

Naast de morele steun, de raadgevingen en de organisatorische hulp was er van buiten Geraardsbergen (vooral uit het Gentse) een belangrijke propagandistische inbreng.

Men wilde de strijdende arbeidersklasse duidelijk maken dat ze niet alleen stonden in hun ontvoogdingsstrijd en op de solidariteit van hun klassegenoten konden rekenen.

Het duidelijkst is dit terug te vinden in de steun die de sigarenmakers in hun strijd mochten ontvangen.

Wij schrijven 13 februari 1880

Hieronder drukken we het rapport over de staking van de sigarenmakers af, dat aan de Procureur des Konings werd gericht :

"Drie jaar geleden werd onder de naam "Werkersbond" een internationalistische vereniging in deze stad opgericht, op enkele uitzonderingen na samengesteld uit sigarenarbeiders. Deze vereniging had in elke fabriek haar afgevaardigde. In de loop van september jongstleden werden de eisen van de arbeiders voor het eerst naar voor gebracht bij de sigarenfabrikant de heer Clarot, die hun verzoek onaanvaardbaar achtte en er de voorkeur aan gaf zijn atelier door de weerbarstigen te laten ontruimen. In de loop van de daarop volgende maand oktober zouden de arbeiders van de heren D'Hont, De l'arbre en Cie, het werk weigeren omdat de patroons twee leerling-sigarenmakers in de fabriek hadden tewerkgesteld zonder de toestemming van de andere arbeiders te vragen. Deze verzetten zich formeel tegen de aanwerving : op deze manier hoopten zij geleidelijk het aantal arbeiders te verminderen om aldus zelf de meesters van de produktie te blijven, terwijl anderzijds het aantal fabrikanten voortdurend aangroeide. Hun enig doel bestond erin de patroons de wet te dicteren; deze laatsten weigerden natuurlijk hun niet ge-gronde eisen in te willigen die vroeg of laat de produktie zouden ondermijnen en de arbeiders gingen in staking. De andere fabrikanten van de stad, die zich door dezelfde euvels bedreigd zagen, besloten in hun werkplaatsen geen arbeiders meer te aanvaarden die lid waren van de "Werkersbond" van dewelke die onzinnige maatregelen uitgingen.

De arbeiders, perfekt geleid en ondersteund door de fondsen der arbeidersorganisaties van Gent, Antwerpen, Brussel en... die hen regelmatig 2 frank per dag betaalden, gaven niet toe en gingen gemeenschappelijk in staking tot op de dag van vandaag.

Enkele fabrikanten die begrepen hadden dat het erom ging de produktie stop te zetten of te reorganiseren, besloten zich naar Nederland te begeven om er arbeiders-sigarenmakers te werven en besloten tevens dit beroep aan de meisjes van de gemeente aan te leren. De stakers, ingelicht over het vertrek van bepaalde fabrikanten, begaven zich bij elke aankomst van treinen groepsgewijs naar het station, natuurlijk met vijandige bedoelingen tegenover die heren en het is slechts dankzij een list dat deze laatsten naar huis konden zonder te worden mishandeld.

Bij het nieuws van de aankomst der Nederlandse arbeiders, besloten de stakers weldra deze te intimideren, evenals de Geraardsbergse vrouwelijke arbeidskrachten. De stakers begaven zich naar de werkplaatsen, waar ze manifesteerden en dreigend samentroepen.

Feiten van die aard dat ze de arbeidsvrijheid aantasten en de openbare orde verstoren, werden aangeklaagd bij het gerecht dat een onderzoek instelde.

Dagelijks doen zich nog samenscholingen voor op de weg genomen door de Nederlandse arbeiders. De politie is dus in staat van alarm om elke poging tot wanorde te onderdrukken. Door de gemeentelijke autoriteiten worden krachtdadige maatregelen getroffen. Tweemaal per dag - 's morgens en 's avonds - doen zij beroep op de rijkswacht om de plaatsen waar samenscholingen plaats hebben, te laten ontruimen.

Uit La Flandre Libérale (6de jaargang, nr. 54) van maandag 23 februari 1880 citeren we het volgende :

"Men schrijft over Geraardsbergen, de 20ste. Het onderzoek geopend betreffende de ongeregeldheden die ik U heb gemeld, wordt actief doorgevoerd. Nochtans vonden er gisteren en vandaag opnieuw woelige bijeenkomsten (samenscholingen) plaats, en het is slechts dankzij de tussenkomst van de gendarmerie dat de stakers de hollandse arbeiders niet hebben kunnen mishandelen").

Wij schrijven 14 maart 1880

In de uitgave van "De Volkswil" (sedert 1879 hebben de Gentse socialisten hun eigen weekblad - het eerste nummer van "Vooruit" zal pas op zondag 31 augustus 1884 verschijnen) lezen we het volgende :

"Ze zijn veroordeeld"

"Te laat om in ons nummer van vorige week opgenomen te worden, hebben wij het trieste bericht ontvangen van onze Geraardsbergse broeders die door de rechtbank van Oudenaarde werden veroordeeld ! Wat hebben zij dan toch misdaan ? Wij zullen het U vertellen werklieden en burgerij :

Sinds enige tijd hadden de werklieden (sigarenmakers) van Geraardsbergen zich, op ons aanraden, in een ziekenfonds verenigd. Deze vereniging vond een geweldige bijval, zoals wij trouwens verwachtten en het duurde niet lang of elke stielgenoot maakte er deel van uit. Welk was nu het doel van onze vereniging ?

Hun broeders in geval van ziekte te ondersteunen, maar O, wat een misdaad, zij waren als ziekenfonds aangesloten bij de socialistische partij !

Dit konden de heren patroons toch niet toelaten. Hier moest spoedig een einde aan komen ! Aldus besloten zij alle werklieden die verenigd waren weg te zenden. Op dat zelfde ogenblik werd er in elk werkhuis aan de arbeiders medegedeeld dat zij te kiezen hadden tussen werkverlies of de vereniging te verlaten. De werklieden waren overtuigd dat zij in hun wettelijk recht waren door zich te verenigen en steeds meer en meer die de noodzakelijkheid aanvoelden, besloten hun vereniging niet te verlaten. Een gedwongen werkstaking veroorzaakt door de schandelijke en vrijheidstergende handelwijze der patroons was daar het onmiddellijke gevolg van.

De katholieke en liberale pers braakten vuur en vlam tegen de werkstakers en beproefden met hun gewone middelen van liegen en laster de haat van de ganse bevolking op de werklieden af te keren.

In hun blinde haat gaven zij zich over aan de schandelijkste drukking en vervolging.

Naar men ons verzekert was er een werkstaker wiens vader lan- taarnaansteker was te Geraardsbergen, die men liet kiezen tussen zijn zoon te dwingen hem de vereniging te doen verlaten en terug naar het werk te keren of het verliezen van zijn plaats. De sigarenmakers van de verschillende steden, die goed georganiseerd waren, voelden dat het recht van zich te verenigen geschonden was en besloten dan ook gezamenlijk hun broeders te hulp te komen door een wekelijks bijstand te verlenen om hen in staat te stellen het tegen de goede zielen van hun meesters vol te houden. Wekelijks kwamen verschillende afgevaardigden van andere steden naar Geraardsbergen afgezakt, om daar aan meer dan honderd werklieden 12 franken steungeld te betalen.

De werkstaking én het uitkeren van vergoedingen duurt nu sinds tweëntwintig weken en ver van te eindigen wordt de kloof tussen meester en knecht nog elke dag groter.

Hoe kon het ook anders ?

De meesters zagen dat al hun vuile middelen, dat al hun bedriegerijen en vervolgingen niets anders vermochten tegen de eensgezindheid en solidariteit der arbeiders en besloten tot iets anders hun toevlucht te nemen.

Ze zochten in Holland enkele families te overhalen (met valse beloften) om in Geraardsbergen te komen werken en de plaats in te nemen van diegenen die waren gedwongen geweest het werk te verlaten.

De Geraardsbergse werklieden waren onbewust van de komst der Hollanders, maar de patroons - die een zeker doel beoogden - droegen er zorg voor dat het overal geweten was.

Zij voegden er zelfs aan toe dat zij de maandagavond om 7 uur aankwamen en dat de bazen hen in stoet zouden afhalen, wat zij dan ook deden.

Was dit nu de uitdaging niet tot het uiterste drijven ? Tengevolge van de uitdagingde gebaren der Hollanders kwam het reeds 's anderendaags tot een botsing tussen hen en de werkstakers. De meesters hadden wat ze gewenst hadden !

Spoedig kwam de wet tussenbeide en reeds op 29 februari (1880) werden 7 werkstakers getroffen door een veroordeling van twee maanden en minder; een tweede tribunaal had plaats op 4 maart waarbij nogmaals 6 personen veroordeeld werden : twee voor 7

maanden, één voor 6 maanden, twee voor 2 maanden en een vrouw die zwanger was voor 6 maanden.

De Voorzitter der maatschappij die voor 7 maanden veroordeeld was, werd onmiddellijk aangehouden. Het is toch wonder wanneer wij de ijver nagaan van de rechterlijke macht : thans horen wij niets anders meer dan van tribunalen die één jaar, tot zelfs 14 en 15 maanden hangend zijn alvorens opgeroepen te worden. En pas enige dagen zijn die droeve gebeurtenissen voorbij, of veroordelingen zijn er het gevolg van : dit zijn dus de gevolgen der oorzaken. Het is jammer dat de wet altijd aan gevolgen houdt en nooit aan oorzaken. Wanneer er in dit geval straffen mochten vallen, dan verdienden de meesters die wel en niet de werklieden. Dat al het bovenstaande niets dan oprechtheid is, zal een verklaring van een sigarenfabrikant uit Geraardsbergen, gedaan te Gent in het huis van P. Verbauwen, volkomen bevestigen. Het was in een discussie met de Heer I.Y. Wanneer wij hem vroegen of hij als mens de dwangmiddelen die gebruikt werden door hun bazen kon én durfde goedkeuren, antwoordde hij :

"Neen, maar wij hebben dit gedaan om het kwaad met de wortel uit te roeien". Toen wij hem het geval van de lantaarnaanstecker onder het oog brachten zegde hij dat dit de oorzaak was van een liberale gemeentevader, ook sigarenfabrikant, die dit zo wilde en dat wij desnoods zijn naam mochten vernoemen voor dit feit.

Dergelijke verklaring is voldoende om het streven der burgerij te doen kennen, genieten en heersen is al wat zij willen. Niets is hun geheiligd om hun doel te bereiken.

De geschiedenis geeft ons duizenden voorbeelden die hun schandelijke handelswijze van heden volkomen bevestigen, het is dezelfde burgerij die altijd de lof zingt onzer constitutie en die de eerste is om ditzelfde te miskennen. Het is dezelfde burgerij die ons de eerbied afdwingt voor de wetten van het land, die de wet verkracht en er de spot mee drijft, wanneer het haar voordelig kan zijn. Het zijn diezelfde katholieke meesters, die de leerstellingen omhelzen : "Bemint uw naaste als Uzelve, doe niet aan anderen wat ge niet wilt dat men U doet", die hun evenmensen door hun daden tegen elkaar opruien. Het zijn de vrijheidsminnen-

de liberalen die de eersten zijn om onze grondwet leugenachtig te maken, om het heiligste mensenrecht met de voeten te treden. En weet wel burgerij ! door al uw daden helpt gij slechts mede om de dag te bespoedigen dat de verdrukke massa U de rekening zal vragen, voor de hoon, de belediging, de verdrukking, ons sinds eeuwen aangedaan. Verdubbel uw middelen van verdrukking, verdubbel uw bedreigingen, uw schrikaanjagingen, wij van onze kant, wij donderen U in het oor : "Wij zullen zedelijke en stoffelijke steun aan de werkstakers, broeders van Geraardsbergen, verdiendubbelen. Wij zullen U laten zien dat hoe arm wij ook zijn aan geldmiddelen, wij daarentegen rijk zijn aan eensgezindheid en solidariteit. De reden waarom de werkstaking is uitgebroken schenkt ons niet alleen het recht, maar legt ons de plicht op diezelfde krachtadig te steunen.

Aan U dus, die dit leest, doen wij een beroep op uw overtuiging en vragen een mildeondersteuning van de werkstakers en ook voor onze gestrafte broeders, voor hun vrouwen en kinderen. Alles zegt ons dat de strijd tot het uiterste zal worden doorgezet, want wanneer wij aan bovengenoemde fabrikant zegden dat het beter zou geweest zijn met elkaar overeen te komen dan antwoordde hij : dat dit onmogelijk was, dat de meesters zich door het storten van een som geld verbonden hadden en dat het niet eerder zou eindigen, dan als de bond zou vernietigd zijn.

Heden nog antwoorden wij U uit naam van duizenden arbeiders die klaar zijn alles op te offeren.

Ook wij , wij zullen op dit terrein niet toegeven, de vereniging is ons recht, het bloed onzer voorvaderen heeft voor dit recht gevloeid, en wij willen de naam onze voorvaderen niet bezoedelen door ons dit recht te laten ontnemen.

Aan U vrienden van Geraardsbergen die zich in de staking bevinden roepen wij moed en volharding toe, denk dat gij in de strijd zijt voor het heiligste aller rechten, en dat wij slechts onze zaak kunnen groot maken, door er voor te strijden maar ook door er voor te lijden.

Blijf vastberaden, maar onthou U van alle gewelddaden, hoe dikwijls gij er ook door het gedrag van uw meesters wordt toe aangezet : hou de werkstaking vol en morgen is de zege aan ons".

(zie A. RUIZ : "Geraardsbergen en de ontvoogdingsstrijd van de werkende klasse" - blz. 138)

Het "op ons aanraden" in de tweede paragraaf van het artikel verwijst nogmaals naar de aanwezigheid van de Gentse socialisten te Geraardsbergen.

Wij schrijven 5 april 1885

Op 5 april 1885 kwamen in "De Zwaan" op de Grote Markt te Brussel 112 afgevaardigden, die 59 arbeidersverenigingen vertegenwoordigden, samen. Het was de bedoeling een werkliedenpartij op te richten en de middelen en mogelijkheden te onderzoeken om dit te verwezenlijken.

Hier werd de Belgische Werkliedenpartij (B.W.P.) gesticht. Ook Geraardsbergen was aanwezig (Aalst en Ninove waren eveneens op post). Zie hiervoor het verslag van L. Bertrand. Spijtig genoeg hebben we tot op heden nog niet kunnen achterhalen over welke Geraardsbergse verenigingen het hier gaat en door wie ze werden vertegenwoordigd. Op basis van het voorgaande mogen we wel met zekerheid aannemen dat de sigarenmakersbond in elk geval van de partij zal geweest zijn.

RUIZ Abraham

TER GELEGENHEID VAN DE STICHTING DER LANDELIJKE KAS A L'OCCASION DE LA FONDATION DE LA CASSA CENTRALE BELGE